

Iskustvo pokazuje, da se teško može nametnuti neki naglasak, koji narod ne osjeti svojim. Po stalnim zakonima jezik, kao živi organizam, izlučuje ono, što u kratkom vremenu ne može posve asimilirati, i ono, što u punom smislu riječi *nije zvukovni izraz osjećajnog doživljavanja nekog pojma u duši naroda*. Bojim se, da se za one nove akcente tudica na -or (osobito onih preko 3 sloga), gdje naglasak skače za jedan slog naprijed prema stranom, to ne može reći.

Želio bih, da naši filolozi ovo pitanje rasprave, pa da se i kod riječi na -or izbjegne štetna nejednakost u naglašavanju².

VIJESTI IZ HRVATSKOG FILOLOŠKOG DRUŠTVA

Rad Hrvatskog filološkog društva odvija se u nekoliko sekcija: u pravopisnoj, u lingvističkoj i u sekciji za teoriju literature i metodologiju literarne historije. Svaka sekcija ima redovite sastanke: pravopisna svakog utorka, lingvistička svakog trećeg četvrtka u mjesecu, a literarna svakog drugog i četvrtog četvrtka u mjesecu. Mjesto je sastanka Filozofski fakultet ili Klub sveučilišnih nastavnika.

Svakog prvog četvrtka u mjesecu drže se na Filozofskom fakultetu u Zagrebu predavanja o jezičnim i književnim problemima. U studenom je prof. Torbarina predavao o problemima prevodenja Shakespeara, u prosincu je docent Klaić govorio o pitanjima akcentuacije suvremenog hrvatskog ili srpskog jezika, u siječnju će učesnici novosadskih razgovora o jeziku i književnosti iznijeti svoje dojmove o njima, u veljači će prof. Deanović govoriti o B. Croceu i lingvistici, a u ožujku pjesnik Jure Kaštelan o živom Matošu. Predavanja počinju uvijek u 19 sati.

Pravopisna sekcija je završila rad na teoretskom dijelu pravopisa, a upravo se sada završava i obradba pravopisnog rječnika. Pravopisna će sekcija ipak nastaviti svoj posao u vezi s novosadskim zaključcima o pravopisu, o čemu će naši čitaoci biti potanje obaviješteni u idućem broju »Jezika«.

Upozoravam članove našega Društva, da će 13. siječnja 1955. u literarnoj sekciji govoriti Jure Kaštelan o biografiji i pjesničkom djelu, a 27. siječnja prof. Škreb o Emilu Steigeru kao literarnom teoretiku.

S radošću obavješćujemo članove i o tome, da je broj pretplatnika »Jezika« znatno porastao, no još se ne rasprodaje u 3000 primjeraka, što je osnovni uvjet za njegovo održavanje. Uredništvo ovom prilikom zahvaljuje Petru Milkoviću iz Splita za pripomoć u iznosu od 20.000 dinara i dru. Milovanu Zoričiću za pretplaćenih 10 primjeraka.

Godišnja skupština Društva održat će se prema propisima pravila u drugoj polovini mjeseca siječnja, a o danu i mjestu, gdje će se održati, članovi će biti obaviješteni oglasom u zagrebačkim novinama.

Hrvatsko filološko društvo osnovalo je dosad podružnice u Karlovcu, Rijeci, Dakovu, Osijeku i Puli. U pripremi je otvaranje podružnica i u drugim mjestima. Lj. J.

² Uredništvo donosi ovaj članak s istom željom kao i pisac: da se potakne rasprava o akcentuaciji novijih tudica i utvrde načela za njihovo naglašavanje, koja bi zatim postala obvezna. (Bilješka uredništva.)

PITANJA I ODGOVORI

GDJE NIJE MJESTO FUTURU I.?

Kada bismo i mi imali neko pravilo poput «consecutio temporum», koje bi, da tako kažem, ulijevalo već svojim imenom strahopoštovanje i zahtijevalo, da ga uvažavamo u govoru i osobito u pisanju, valjda se ne bi onoliko griješilo u upotrebi glagolskih vremena. Daleko sam od pomisli, da tražim neko trpanje žive riječi u Prokrustov krevet, ali mislim, da bi ipak trebalo da bar oni, koji pišu po novinama i knjigama, više pripaze na gramatiku te tako izbjegnu nagrđivanju našega književnoga jezika. Točno je, da ne može svatko biti iz kraja, u kojem se govori dobro štokavski, ali kada već postoje tolike gramatike našega jezika, red bi bio, da ih i čitamo i ne dopustimo pogreške, koje se još mogu oprostiti u školskim zadaćama, ali nipošto u štampi, to više, ako se i s pozornice naših kazališta čuju nakaradne stilske i sintaktičke konstrukcije. Mislim, da za to i naša štampa snosi dobar dio odgovornosti, što naši ljudi, pogotovu oni, koji nisu štokavsko narječje usisali s majčinim mlijekom, govore na pr. «... da sam jedva dočekao, kada se doći» (iz jednoga razgovora), ili opet kada daci, u višim razredima gimnazije, pišu: «... pa ako će trebati (spac. M. M.¹), mi ćemo poći u boj...» ili: «... ako će biti potrebno, položiti ćemo i svoj život...»

Primjera iz zadaća bilo bi vjerojatno i previše, kad bismo ih išli sve nabrajati. Oni su, međutim, samo posljedica nehaja prema našoj gramatici, a evo kako se taj odnos odražava u našoj dnevnoj štampi. Primjeri, što ću ih ovdje navesti, govore, kako još veoma često ne znamo, kada i gdje možemo, a kada ne smijemo upotrebljavati futur I.

«Virovitički list» u br. 20. od 5. III. 1954. piše: «Iz ovoga se vidi... i trebat će uložiti još mnogo truda, dok će omladinske organizacije ostvariti svoje zadatke.»

Što tako piše u jednom pokrajinskom listu, ne bi se smjelo toliko ni zamjeriti, kada u zagrebačkom «Vjesniku» od 6. V. 1954. čitamo:

«Ako će Mermans, Anoul, Coppens imati svoj dan, mogli bi se nečemu i nadati.» U «Vjesniku» od 6. VI. 1954. opet na strani 8. čitamo: «Komisija... odlučila je, da Rajkova zamijeni igrač subotičkog «Spartaka» Tihomir Ognjanov, a ukoliko ni on ne će biti zdrav, u Švicarsku će otputovati Petaković...» 16. VII. 1954. «Vjesnik» pak kaže ovako: «Kada će jednoga dana pisati povijest njemačke televizije, sigurno se neće izostaviti emisiju (sic!), koja je javljala o pobjedi njemačkih nogometaša.»

Znam, da će mi netko prigovoriti, što, eto, navodim primjere samo iz sportske rubrike. Kao da nije i sportašu sramota biti nepismen! Mislim, da bi upravo u toj rubrici trebalo pripaziti na pravopisne, gramatičke i stilske pogreške, jer je ta rubrika najčitanija i najpopularnija kod omladine. Ali evo i drugih primjera iz drugih rubrika. Tako u «Vjesniku» od 6. VIII. 1954. stoji: «... on će imati prilike da u potpunosti triumfira tek sutra, kada će čitava Skupština sudjelovati u konačnom i javnom glasanju...» Isto samo malo drukčije naći ćemo i u «Borbi» od 5. VIII. 1954. (zagrebačko izdanje): «Međutim, ... odbijajući da pred neku vrstu plenuma svoje stranke iznese argumentaciju prije utorka, kada će tunisko pitanje doći na dnevni red skupštine.»

A evo i «Globus» u br. 25. (za ovu godinu), donoseći životopis nekoga gangstera, služi se ovakvim konstrukcijama: «U času, kada ćeš počinuti jedan od tvojih starih trikova, ja ću to doznati», ili malo dalje: «Ako će ovaj crv govoriti, dovest će me u Quentin!»

Za takvo pisanje i stilsko-sintaktički «pačaris», kako već rekoh, nije kriva samo naša dnevna i nedjeljna štampa, jer evo kako na pr. Ivo Juriša prevodi dramu «Draga Ruth», koja se prikazuje po našim pozornicama: u tom kazališnom komadu u I. činu (2. slika) otac govori: «Nadam se, da onom, koji će dobiti moju krv, ne će ta biti od velike koristi.»

Mislim, da nije potrebno gomilati primjere, jer su i ovi dovoljni, da zaključimo, kako mnogi naši daci, novinari i prevodioci često ne razlikuju glagolskog aspekta, t. j. ne vide razlike među trajnim i trenutnim glagolima, a isto tako,

¹ Spacioniranje u primjerima svuda je moje.